

Gheorghe GLADCHI,

*doctor habilitat în drept, profesor universitar
al Catedrei „Științe penale” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI*

Boris GLAVAN,

*doctor în drept, conferențiar universitar,
decan al Facultății securitate civilă și ordine publică
a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al RM*

ACTUL TERORIST: PROBLEME PRIVIND LIBERAREA DE RĂSPUNDERE PENALĂ

REZUMAT

În articol sunt analizate problemele teoretice cu privire la prevederile alin.(6) al art.278 CP cu privire la liberarea de răspundere penală a persoanelor care au participat la pregătirea actului terorist.

Cuvinte-cheie: liberare, infracțiune, răspundere penală, teme, modalități de liberare de răspundere, căință activă, autodenunțare, contribuție la descoperirea infracțiunii.

SUMMARY

The article analyzes the theoretical problems on the provisions of paragraph (6) art.278 CP on the exemption from criminal liability of persons who participated in the preparation of a terrorist act.

Key words: liberation, criminal offense, criminal liability, grounds, ways to release responsibility, active repentance, self-denunciation, contribution to the discovery of the offense.

Una din cele mai importante priorități ale Republicii Moldova în aspirațiile sale de a deveni un adevărat stat de drept este apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia împotriva infracțiunilor, inclusiv a celor cu caracter terorist. Desigur, constrângerea penală are un rol important în asigurarea acestor valori, însă ea nu reprezintă un scop în sine, ci un mijloc de corectare și reeducare a persoanelor ce au comis infracțiuni. Societatea noastră este interesată ca ordinea de drept să fie protejată în condițiile economisirii raționale și eficiente a represivității penale atunci când reeducarea și corectarea persoanei vinovate de săvârșirea infracțiunii pot fi realizate prin alte căi și mijloace legale.

Astfel, legea penală prevede o serie întreagă de circumstanțe prezentele cărora face inoportună realizarea răspunderii penale, corectarea și reeducarea vinovatului fiind posibilă și fără a recurge la cea mai severă măsură de constrângere – pedeapsa penală, acest obiectiv strategic fiind reflectat și în prevederile juridico-penale cu privire la liberarea de răspundere penală.

Importanța acestei instituții se dovedește și prin aspectul stimulator al acțiunilor pozitive post criminale ale persoanelor vinovate de săvârșirea infracțiunilor. Măsurile de constrângere se aplică persoanelor care au încălcat legea penală și a căror reeducare necesită aplicarea unei pedepse constând în privarea vinovatului de anumite drepturi și libertăți, în timp ce măsurile de stimulare exprimate prin scutirea persoanei de răspunderea penală sunt utilizate în cazul celor care, deși au

comis infracțiuni, au remușcări, tind să se întoarcă la viața cinstită, să se conformeze legilor și au făcut în acest scop și pași concreți agreeți de societate.

Așadar, liberarea de răspundere penală reprezintă un real mijloc juridic cu un bogat potențial antiinfracțional, exploatarea la maximum, însă a întregului său randament poate fi posibilă doar în prezența unor cunoștințe ample și veridice despre această instituție obținute în urma investigării ei sub diferite aspecte.

Actualul Cod penal, comparativ cu cel precedent, a extins numărul cazurilor de liberare de răspundere penală prevăzute în Partea specială, fapt ce demonstrează, pe de o parte, necesitatea combaterii infracțiunilor deja săvârșite, care, după natura lor, sunt greu de descoperit având un nivel sporit de latență, iar pe de altă parte, tendința prevenirii lor precum și a altor acțiuni criminale conexe acestora adesea mult mai periculoase [6, p. 299]. Anume stimularea comportamentului pozitiv postcriminal al infractorului în scopurile indicate și este motivul pentru care legiuitorul a prevăzut la alin.(6) al art.278 CP oportunitatea liberării de răspundere penală a persoanei care a participat la pregătirea actului terorist.

Interpretarea unitară și corectă a liberării de răspundere penală a persoanei care a participat la pregătirea actului terorist are nu doar o importanță teoretică, ci și una practică. De justețea aprecierii prevederilor în cauză depinde și corectitudinea aplicării lor în practică, iar de aceasta, la rândul său, depinde nivelul de contribuție a acestor prevederi la realizarea scopului general, consolidarea legității și ordinii de drept, prevenirea și descoperirea actelor de terorism, ocrotirea intereselor societății, a drepturilor și libertăților cetățenilor și educarea acestora în spiritul respectării legilor.

Este foarte important să înțelegem natura juridică a prevederilor alin.(6) al art.278 CP, dat fiind faptul că sub aspect teoretic au apărut discuții care pun în dificultate aplicarea practică a acestora. Mulți autori atribuie prevederile în cauză la instituția căinței active prevăzute la alin.(2) al art.57 CP al RM. Pe de altă parte, raportarea acestor prevederi la alin.(2) al art.57 CP al RM generează un șir de probleme rămase fără atenție din partea susținătorilor acestui concept. Astfel, nu este clar dacă liberarea de răspundere penală prevăzută la alin.(6) al art.278 CP este obligatorie sau are un caracter discreționar. Totodată, nu este clar nici dacă liberarea de răspundere penală impune prezența tuturor circumstanțelor enumerate în alin.(1) al art.57 CP al RM sau este suficientă doar prezența uneia din ele. De asemenea, nu este cert nici modul de soluționare a problemei liberării de răspundere penală în cazul săvârșirii nu pentru prima oară a unei infracțiuni. Totodată, rămâne neclară necesitatea și rolul prevederilor alin.(2) al art.57 CP al RM dacă cazurile de liberare de răspundere penală din Partea specială a CP, inclusiv cel de la alin.(6) al art.278 CP, s-ar aplica independent de aceste prevederi. Încercările de a găsi un răspuns pozitiv la această ultimă întrebare i-a și determinat, probabil, pe mulți autori să atribuie prevederile alin.(6) al art.278 CP la căința activă.

Unii cercetători autohtoni, specialiști în materie de drept penal, consideră că prevederile alin.(2) al art.57 CP al RM își extind acțiunea asupra alin.(6) al art.278 CP, menționând că este vorba despre un tip al căinței active [2, p. 416; 1, p. 122; 4, p. 13]. În viziunea procesualiștilor, aceleași prevederi de liberare de răspundere penală au caracter suveran și acționează independent față de alin.(2) al art.57

CP al RM. Cel puțin așa reiese din comentariile făcute în privința pct.9 al art.275 CPP, fiind enumerate toate cazurile de liberare de răspundere penală prevăzute de Partea specială a CP în calitate de alte circumstanțe prevăzute de lege care condiționează sau, după caz, exclud urmărirea penală [3, p. 548].

Cercetătorul Krepășev A.M. consideră că prevederile de liberare de răspundere penală incluse în alin.(6) al art.278 CP al RM corespund mai degrabă instituției renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii decât căinței active, [9, p. 21] această viziune fiind susținută și de profesorul L.V. Inogamova-Hegai [8, p. 118] precum și de alți penaliști [5, p. 18; 11, p. 420].

Se pare că acești din urmă cercetători au perfectă dreptate, deoarece potrivit art.56 CP al RM prin renunțare de bună voie se înțelege încetarea pregătirii infracțiunii sau încetarea acțiunilor (inacțiunilor) îndreptate nemijlocit spre săvârșirea infracțiunii, dacă persoana era conștientă de posibilitatea consumării infracțiunii. Iar la art.278 CP se spune că persoana care a participat la **pregătirea** actului de terorism se liberează de răspundere penală dacă ea, prin anunțarea la timp a autorităților sau prin alt mijloc, a contribuit la preîntâmpinarea realizării actului terorist.

Astfel, este evident faptul că acțiunile prevăzute la alin.(6) al art.278 CP ca și în cazul celor de la art.56 CP al RM se cer îndeplinite până la consumarea infracțiunii, ceea ce înseamnă că se atribuie la instituția renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii și nu la căința activă.

Deosebirea de bază dintre renunțarea de bună voie și căința activă, după cum relatează și profesorul Pobegailo E.F., constă anume în faptul că renunțarea de bună voie poate avea loc doar până la consumarea infracțiunii, iar căința activă se manifestă doar după consumarea infracțiunii [10, p. 225].

Având în vedere faptul că prevederile de liberare de răspundere penală incluse la art.278 CP corespund instituției renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii, unii autori s-au pronunțat în favoarea excluderii acestor prevederi [7, p. 53], alții însă consideră că ar fi mai rațional ca acestea să fie redactate în corespundere cu instituția căinței active, adică să stimuleze comportamentul pozitiv de după comiterea actului terorist în scopul evitării consecințelor grave prevăzute la articolul indicat [6, p. 319].

În contextul celor propuse este de observat că art.278 CP conține deja în alin. (5) elemente ale căinței active, încurajând persoana care a comis sau a participat la actul terorist să întreprindă măsuri pentru evitarea morții oamenilor, vătămării integrității corporale sau a sănătății, altor urmări grave sau demascarea altor făptuitori, oferindu-i în schimb nu liberarea de răspundere penală, ci posibilitatea aplicării unei pedepse minime.

Așadar, prevederile alin.(6) al art.278 CP în actuala redacție reprezintă o modalitate a renunțării de bună voie la săvârșirea infracțiunii și nu corespund semnelor instituției căinței active, ceea ce înseamnă că între acestea și prevederile art.57 CP nu există nici o legătură.

Concluzia finală este că încălcarea necorespunderii dintre prevederile alin. (6) ale art.278 și prevederile art.57 CP conduc la formarea unei grave analogii, admițându-se aplicarea normelor penale privind liberarea de răspundere penală

în legătură cu căința activă, în timp ce căința activă lipsește. Având în vedere cele relatate mai sus, considerăm că ar fi corect dacă prevederile alin.(6) al art.278 CP vor fi eliminate, deoarece aspectul încurajator al acestor prevederi este deja în vigoare prin acțiunea instituției „Renunțarea de bună voie la săvârșirea infracțiunii”.

Bibliografie

1. Barbăneagră A. și alții. Codul penal al Republicii Moldova: Comentariu. Chișinău: Sarmis, 2009. 859 p.
2. Botnaru S. și alții. Drept penal. Partea generală. Chișinău: Cartier, 2005. 624 p.
3. Dolea I. și alții. Drept procesual penal. Ediția I. Chișinău: Cartier, 2005. 960 p.
4. Lașcu M., Liberarea de răspundere penală în legătură cu căința activă prevăzută în noul Cod penal al Republicii Moldova, „Revista Națională de Drept”, 2003, nr.3, p. 12-14.
5. Владимиров В.А., Ляпунов Ю.И. Обстоятельства, исключают общественную опасность деяния. Учебное пособие. Москва., 1970. 112 с.
6. Ендольцева А. Институт освобождения от уголовной ответственности: теоретические, законодательные и правоприменительные проблемы. Дис. ... док. юрид. наук. Москва, 2005. -389 с.
7. Иванчин А. О специальных видах освобождения от уголовной ответственности” // Актуальные проблемы правоведа: Сборник тезисов научной студенческой конференции юридического факультета ЯрГУ. Ярославль: Изд-во Яросл. ун-та, 2000. Вып.2. с. 52-53.
8. Иногамова-Хегай, Л. В. Конкуренция норм при освобождении от уголовной ответственности //Л. В. Иногамова-Хегай. //Правоведение. -2001. - № 6. - с.116 – 128
9. Крепышев А. Деятельное раскаяние как основание освобождения от уголовной ответственности: Автореф. дисс.канд. юрид. наук. Нижний Новгород, 2000. 26с.
10. Уголовное право России. Учебник для вузов. В 2-х томах. Т.1. Общая часть. Отв. ред. А.Н.Игнатов, Ю. А.Красиков. Москва, НОРМА-ИНФРА. 1999, 639с.
11. Уголовное право. Общая часть. Учебник для вузов. Отв ред. Козаченко, И.Я.; Незнамова, З.А.; Москва, Норма, 1997. 516с.